

موضوع شناسی قواعد فقه جزا و جرم شناسی

گروه درسی: فقه و موضوع شناسی

مقدار ساعت درس: ۳۲ ساعت

نوع درس: ۲ واحد نظری

پیش‌نیاز: دروس تخصصی رشته‌ای

هدف: فهم دقیق و عمیق نسبت به موضوع شناسی قواعد فقهی مرتبط با حقوق جزا و جرم شناسی

❖ سرفصل‌ها:

✓ موضوع شناسی قبح عقاب بلا بیان (اصل قانونی بودن مجازات)

- مقایسه قاعده قبح عقاب بلا بیان با اصل عدم رافعیت (با تأکید بر موضوع شناسی)
- موضوع شناسی بیان تکلیف با عقوبت
- موضوع شناسی ادله و مستندات قاعده
- موضوع شناسی اصالة الحظر و اصالة الاباحه
- موضوع شناسی جهل به حکم
- موضوع شناسی اصل برائت
- موضوع شناسی حدود اصل قانون بودن جرم و مجازات

✓ موضوع شناسی قاعده وزر (اصل شخصی بودن مجازات)

- موضوع شناسی ماهیت شناسی قاعده وزر
- موضوع شناسی ادله و مستندات قاعده وزر
- موضوع شناسی وجوب دیه بر عاقله
- موضوع شناسی مسئولیت دولت و بیت المال

✓ موضوع شناسی قاعده درء

- موضوع شناسی شبهه در عنصر قانونی
- موضوع شناسی شبهه در عنصر معنوی
- موضوع شناسی شبهه در عنصر مادی
- ملاک در عروض شبهه
- دایره شمول قاعده درء

✓ موضوع شناسی قاعده منع اعانه بر اثم

- موضوع شناسی مفهوم اعانت و تعاون
- موضوع شناسی مفهوم اثم
- موضوع شناسی عمل ارتكابی معاون
- موضوع شناسی عمل ارتكابی معان
- موضوع شناسی معیار گناهان کبیره و صغیره
- موضوع شناسی کافی بودن صرف علم و اطلاع معاون از قصد مباشر

- قصد مجرمانه علاوه بر علم و اطلاع معاون
- موضوع شناسی تعدد معین و معان
- ✓ **موضوع شناسی قاعده تحذیر**
- موضوع شناسی مفهوم تحذیر
- موضوع شناسی ادله و مستندات قاعده تحذیر
- موضوع شناسی قاعده تسبیح
- مقایسه قاعده تحذیر با قواعد مشابه مانند اتلاف، احسان و ...
- شرایط لازم برای رفع مسئولیت
- ✓ **موضوع شناسی قاعده لاقود**
- موضوع شناسی مفهوم و ماهیت قصاص
- بررسی واژه قصاص و قود
- ادله و مستندات قاعده لاقود
- منظور از عبارت: «لاقود لمن لایقاد منه»
- ✓ **موضوع شناسی قاعده اکراه**
- موضوع شناسی اکراه
- موضوع شناسی اختیار
- موضوع اضطرار
- اکراه موجب رفع مسئولیت و مورد استثناء
- ادله و مستندات مشروعیت قاعده اکراه
- ✓ **موضوع شناسی قاعده کل ما لا یمکن فیه القصاص فیه الدیه**
- موضوع شناسی قصاص عضو
- موضوع شناسی قصاص نفس
- موضوع شناسی انواع جراحات و شجاج
- ادله و مشروعیت قاعده یاد شده
- موضوع شناسی ملاک و معیار عدم امکان قصاص در بعضی از موارد
- ✓ **موضوع شناسی قاعده ارش**
- موضوع شناسی ماهیت ارش
- تفاوت دیه و ارش
- ادله و مستندات ارش
- ملاک تعلق ارش
- ✓ **موضوع شناسی قاعده حرمت دم مسلمان**
- موضوع شناسی ماهیت قاعده یاد شده
- موضوع شناسی ارتداد فطری
- موضوع شناسی ارتداد ملی

- موضوع شناسی مهدور الدم و محقون الدم
- ملاک در حرمت دم انسان
- ✓ موضوع شناسی قاعده لادیه لمن قتله الحد
- موضوع شناسی ماهیت قاعده یاد شده
- موضوع شناسی حدود
- موضوع شناسی تعزیرات
- موضوع شناسی دیه
- موضوع شناسی قتل متعاقب اجرای حد
- ملاک در اجرای درست حد

روش تدریس: سخنرانی، پرسش و پاسخ

شیوه ارزشیابی:

فعالیت کلاسی	تحقیق	آزمون کتبی	سمینار
✓		✓	

ابزار و امکانات: تخته وایت برد، ویدئو پرژکشن

منابع:

الف: متن آموزشی: جزوه استاد

ب: منابع اصلی:

- 1- قواعد فقه جزایی، دکتر احمد حاجی ده آبادی، نشر: پژوهشکده حوزه و دانشگاه (۲۷ مرداد، ۱۳۸۹)
- 2- قواعد فقه دیات، دکتر احمد حاجی ده آبادی، سازمان انتشارات پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی
- 3- قواعد فقه، عباسعلی زارعی سبزواری، مؤسسه نشر اسلامی
- 4- القواعد الفقهیه، آیت الله میرزا حسن بجنوردی، نشر الهادی
- 5- القواعد الفقهیه، آیت الله مکارم شیرازی، مدرسه الإمام علی بن ابی طالب (علیه السلام)

ج: منابع فرعی:

- 1- القواعد الفقهیه، آیت الله محمد فاضل لنکرانی، مرکز فقه الأئمة الأطهار (علیهم السلام)
- 2- قواعد فقه (بخش جزایی)، دکتر مصطفی محقق داماد، نشر: سیمیا (۰۳ اسفند، ۱۳۸۹)
- 3- قواعد فقه جزایی، آیت الله عمید زنجانی، ج ۳، سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها (سمت) (۲۳ اردیبهشت، ۱۳۹۱)
- 4- تبیین فقهی و حقوقی تعزیرات منصوص شرعی، جریده اصل، سعید ۱۳۹۵، تهران، نشر مجد
- 1- العناوین الفقهیه، سید میر عبدالفتاح مراغی، مؤسسه نشر اسلامی